AN

AÑA 11

2

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA SIMAR

VOORPLAAT:
LAGO SCIENCE FAIR

National

Model SG-1260A

3-in-1 Complete Stereo Music Center (Radio/Tape/Phono)...28 cm Turntable with Automatic Record Changer.

Visit our showroom in the Fergusonstraat and have a look at this fantastic stereo set and at all our other
NATIONAL products

UNICON

FERGUSONSTRAAT - TEL. 23555

THE NEW INDIA ASSURANCE COMPANY LIMITED

THE NEW INDIA ASSURANCE CO. LTD.

PAARDENBAAISTRAAT 8
ARUBA - 24835-24879

FOR ABSOLUTE SECURITY AND SERVICE

GENERAL AGENTS
ARUBA: Ch. H. RAGHUNATH

Het bespaart u een hoop tijd en moeite wanneer u voor uw school-benodigdheden eerst gaat kijken bij:

ARUBA BOEKHANDEL

ARUBA POST

Great American Ice Cream Parlor

ADRIAAN LACLE BOULEVARD 28C
ELLEBOOGSTRAAT

The one and only Parlor with

32 FLAVORS

of imported Ice Cream

Try for example our PIÑA COLADA ICE CREAM or our BUBBLE GUM ICE CREAM.

Also we carry all kind of fountain treats such as
BANANA BOATS - SUNDAES
SHAKES FLOATS, etc.

Our Quality is your Guarantee!

Royal Linen Shop

den
DAKOTA SHOPPING PARADISE

Spesialisa den:

- Bisti eksklusivo pa damas
- Regalo pa tur okashon
- linen pa kamber i baño

Fuera di preis abou tin 10% di diskuento pa tur maestro/a durante henter aña.

ARUBA'S 'big 4'

Schweppes

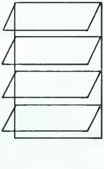
KIST

Pepsi-Cola

VICTORIA BOTTLING
COMPANY CO. LTD.
San Nicolas

HALIRUSH

UW ADRES VOOR ALLE SOORTEN BOUWMATERIALEN

- KWALITEIT IN DE EERSTE PLAATS
- SERVICE OP DEZELFDE DAG
- ZEER LAGE PRIJZEN
- 10% KORTING OP CASH
- adres FERGUSONSTRAAT 57B
- TELEFOON 24056

redaktie
j. j. coutinho, r. r. kelly, a. vrolijk, m. winklaar, m. guda, w. richardson en v. wever
redaktie-adres:
kantoor simar, sabana blanco 36
bank:
a.b.n., banknr. v. 31.47.886

layout en fotografie:
r. de graaff
drukker:
v.a.d.
abonnementen:
ned. antillen naf. 19,— per jaar
nederland naf. 19,— per jaar (zeepost)
luchtpost naf. 32,— per jaar
overige landen naf. 20,— per jaar

simar
SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
sabana blanco 36
p.o.b. 582, oranjestad,
tel. 24219

BESTUUR
MADONNA STEPHENS, voorzitter
CARLA KELKBOOM, sekretaris
HENK WEUSTINK, penningmeester
VERONICA PAUL, 2e sekretaris
MERCEDES VAN DER HANS-ORMAN, 2e penningmeester

sekretaresse kantoor:
mevr. f. alexander
vergaderplaats:
sabana blanco 36
tel. 24219; simar-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen
banken:
banco barclays antiliano v-224-1
algemene bank nederland 31.47.886
nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, sabano blanco 36

AÑA 11 - NO. 2
FEBRUARI 1980

skol i komunidat
sindikato di maestronan di aruba

VAN DE ONDERWIJS-KOMMISSIE

HET ONTSTAAN

De onderwijskommissie is ontstaan uit de behoefte niet alleen rechtspositionele zaken te behartigen, maar ook meer aan het onderwijs te doen.
De bedoeling was een heterogene groep van mensen uit alle takken van het onderwijs bij elkaar te brengen met als doel:

a. uitbreiding van de eigen kennis door uitwisseling van gedachten en ervaringen;
b. het bestuderen van rapporten, diskussiestukken, vakbladen, informatiebladen, boeken etc.;
c. het kritisch analyseren van het vigerend onderwijssysteem;
d. het kritisch analyseren van de huidige maatschappij op weg naar onafhankelijkheid;
e. het uitwerken van een nieuwe visie op maatschappij en onderwijs;
f. het verstrekken van informatie aan het onderwijsveld;
g. het kontinu gaande houden van een diskussie over het onderwijs. Dit kan op verschillende manieren o.a. door het organiseren van onderwijsdagen, studiedagen/-weekends, workshops, informatieavonden etc.

Uit punt f. volgt o.a. dat er door de onderwijskommissie gewerkt moet worden aan het schriftelijk verwerken van informatie ter verstrekking aan het onderwijsveld.
Het verzoek van de Statenvoorzitter in november vorig jaar om ons idee over onderwijs in het kader van het bezoek der Nederlandse parlementariers is door ons aangegrepen om een start hiermee te maken.
Wij zijn begonnen aan een "paper" ten behoeve van dit verzoek, echter, e.e.a. bleek niet haalbaar daar wij het niet zomaar even af wilden doen.

Wij hebben toen onze ideeen — waar ettelijke diskussies aan vooraf zijn gegaan — gekomprimeerd weergegeven in een apart stuk. Dit was een weergave van de oorspronkelijke "paper" en is ingestuurd voor de Hoorzittingen (verschenen in Skol i Komunidat jan. 1980).
Hierna hebben wij verder gewerkt aan de oorspronkelijke versie welke hieronder volgt. Deze werd inmiddels toegezonden aan alle bij het onderwijs betrokkenen, alsmede aan alle politieke partijen omdat ons inziens het onderwijs minimaal een essentieel deel moet uitmaken van de gaande diskussies over onafhankelijkheid.

Zoals wij in het begeleidend schrijven vermeldden is het zeer zeker niet uitputtend doch een neerslag van de diskussies die al jarenlang gaande zijn binnen de bond.
Het is de bedoeling van de onderwijskommissie om zo regelmatig mogelijk te blijven publiceren. Vooralsnog zal de follow-up van het tot nog toe verrichte werk bestaan uit het uitwerken van de onderdelen van onze "paper", naast het organiseren van informatie-avonden etc.
Dit alles gezien als follow-up van de onderwijsdagen van vorig jaar, daar wij steeds uitgaan van het destijds besprokene.

onderwijs en onafhankelijkheid

INLEIDING

De tijd dat onafhankelijkheid slechts een eigen vlag, volkslied en staatshoofd betekende boort nu voorgoed voorbij te zijn. Het kritiekloos overnemen van de waarden en normen van de kolonisator in de post-koloniale periode heeft overal, zonder uitzondering, tot desastreuze gevolgen geleid.
In vele kolonien met name in het Caribisch gebied werd de onafhankelijkheid met vreugde binnengehaald omdat men meende dat dit zou leiden tot fundamentele veranderingen.
Dit optimisme uit de beginperiode maakte weldra plaats voor enerzijds een diep pessimisme en anderzijds leidde het tot het ontstaan van een grotere realiteitszin en een groeiende bewustwording, vooral bij de jongere garde die ongeduldig stond te wachten om de oude generatie af te lossen.
Deze laatste was (is) immers niets anders dan de plaatsvervanger van de vroegere kolonisator.
De ontwikkelingen in het Caribisch gebied van de laatste jaren laten zien dat de jongeren zich gaan opstellen tegen de traditionele partijen, de heersende elite en de bestaande maatschappijstrukturen. Hun streven is erop gericht de macht in handen te krijgen en een eigen Caribische maatschappij te stichten waar sociale rechtvaardigheid heerst. Daartoe wijzen zij alle vreemde waarden, normen en vooroordelen af die belemmerend kunnen werken.
Op de Nederlandse Antillen is het alsof de tijd stilgestaan heeft; wij schijnen niets geleerd te hebben van de ervaringen in eigen regio en daarbuiten en ons niet bewust te zijn van de ontwikkelingen die de eilanden in de regio hebben doorgemaakt en nog doormaken.
Wij houden de blik strak gericht op Nederland en verliezen daarbij uit het oog dat het streven naar onafhankelijkheid op de eerste plaats is het doorknippen van de navelstreng die de vroegere kolonie bindt met het moederland, in ons geval Nederland.

KOLONISATIE: een proces van mentale en psychologische onderwerping

Kolonisatie is een proces van mentale en psychologische onderwerping teneinde bet streven naar onafhankelijkheid te dwarsbomen en de uitbuiting te vergemakkelijken door de uitgebuitene zelf in te schakelen in zijn eigen uitbuiting.
Demas zegt dan ook terecht: "Decolonization is first and foremost a process of mental and psychological emancipation". De onafhankelijke staat moet kwalitatief iets anders zijn dan de afhankelijke staat.

Opvallend is dat in het regeerprogramma van het kabinet Martina met geen woord wordt gerept over onafhankelijkheid en wat dat voor ons inhoudt.
Zelfs al zou de onafhankelijkheid in de komende 4 jaren niet gerealiseerd worden, mogen wij toch wel aannemen dat dit in het verschiet ligt en derhalve moet daar een duidelijke uitspraak over gedaan worden.

De ware onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid is niet alleen een juridische kwestie, maar wil het een sukses zijn dan moet er bij de bevolking een heel andere mentaliteit/instelling ontstaan die o.m. gekenmerkt wordt door "verantwoordelijkheidsgevoel, solidariteit, een kritische instelling, een positieve zelfwaardering, besluitvaardigheid, de wil tot partisipatie, de bereidheid om te handelen en door akseptatie en bewuste bevordering van de eigen kultuuruitingen, een gezond vertrouwen in eigen denken, kunnen en kreativiteit, de bereidheid om een eigen koers te willen volgen (zowel op politiek, sociaal-ekonomiscb als kultureel gebied) in funktioneel samenspel met de andere naties van de wereld".

Nieuwe mens — nieuwe maatschappij

Bij afwezigheid van een scherp beeld van een onafhankelijke natie is het onmogelijk te komen tot een politiek-sociaal-edukatief beleid.
Zoals Demas zegt: "Caribbean Independence can only be justified if the independence is used to create something new; a better society with an identity of its own".
De Antillen zullen een nieuwe maatschappij moeten kreeren en zullen daartoe een scherp omlijnd mens- en maatschappijbeeld moeten hebben, hetgeen dus ook tot uiting zou moeten komen in een regeerprogramma in deze periode.

In het licht hiervan kunnen wij dan bepalen in hoeverre ons tot dusver gevolgd Nederlands-Europees onderwijsmodel van waarde is geweest en nog is voor ons en welke rol dit zou kunnen spelen in het bereiken van de nieuwe maatschappij en de nieuwe mens.
De onafhankelijke mens zal instrument moeten zijn om te komen tot de nieuwe, de onafhankelijke maatschappij, die op haar beurt weer een waarborg zal zijn voor het blijven voortbestaan van de onafhankelijke mens.
De doelstellingen van de onderwijsinstituten moeten geënt zijn op deze maatschappij. Het strategisch gebied dat de voorwaarden moet scheppen om te komen tot deze maatschappij is bij uitstek het onderwijs. Als wij het Nederlands-Europees model toetsen aan dit kader zien wij dat ons onderwijssysteem mede heeft bijgedragen tot het steeds afhankelijker maken van de mens van de Nederlandse Antillen, omdat het geënt is op waarden en normen die de onze niet zijn, wat nog verergerd wordt door het feit dat het onderwijs in het Nederlands gegeven wordt. Het gebruik van de Nederlandse taal als voertaal en instruktietaal versterkt het proces van de vervreemding van eigen waarden en normen.

RESUMEREND: Er moet een duidelijke uitspraak komen over onafhankelijkheid waarbij de nadruk moet komen te liggen op de mens die deze onafhankelijkheid moet realiseren.
Een beleid gericht op mentale en psychologische emancipatie wat als doel heeft het doorbreken van enerzijds de afhankelijkheidsverhouding van de eilanden t.o.v. de metropool en anderzijds de afhankelijkheidsverhouding van de lokale bevolking t.o.v. de lokale machthebbers, een verhouding die funest is voor het ontwikkelen van vertrouwen in het eigen kunnen en die leidt tot aanvaarding van eigen machteloosheid en vernietiging van de wil om de eigen toekomst te bepalen.

Voorwaarden

Het onderwijs moet in het onafhankelijkheidsproces een belangrijke rol spelen maar zal dan op een andere leest geschoeid moeten zijn dan nu het geval is.
Daartoe is het belangrijk te weten wie we zijn en doordrongen te worden van het belang van de eigen kultuur en als onderdeel daarvan van de eigen taal.
De periode van voorbereiding op de onafhankelijkheid, o.i. de periode waarin de Antillen nu verkeren, moet een periode van dekolonisatie zijn, m.a.w. het dekolonisatieproces moet nu op gang gebracht worden.
Derhalve zou het onderwijs nu maar ook in de toekomst gericht moeten zijn op
1. het behouden en versterken van de nationale en kulturele identiteit;
2. het kennen van ons verleden — gekenmerkt door een eeuwenlange onderdrukking — wat een van de voorwaarden is voor het beter begrijpen van wat we geworden zijn, n.l. mensen met weinig vertrouwen in het eigen kunnen, gebrek aan initiatief, weinig realiteitszin, weinig kritisch, die zich wel bevinden in een situatie van verregaande afhankelijkheid. Deze kennis moet in ons de wil doen ontstaan te breken met het verleden en nieuwe wegen in te slaan;
3. het uitbreiden van onze kennis en vaardigheden, rekening houdend met ieders mogelijkheden;
4. het ons eigen maken van die waarden en attituden die in ons de wil moeten doen ontstaan onze kennis en vaardigheden ten dienste te stellen van onze maatschappij;
5. het ons in staat stellen invloeden van buitenaf op hun juiste waarde te beoordelen en daarbij datgene te selekteren wat voor onze maatschappij het beste is;
6. het versterken van ons geloof in eigen kennen en kunnen en in eigen kreativiteit.

Voorts is het van belang dat er gelijke onderwijskansen geschapen worden voor iedereen, in dien verstande dat alle vormen van onderwijs naar rato toegankelijk zijn voor kinderen uit alle sociale lagen.

. . . zijn eigen werkelijkheid te begrijpen . . .

Hierdoor wordt de mogelijkheid geschapen dat mensen uit alle lagen der bevolking zich ten volle kunnen ontplooien, waardoor ieder in staat wordt gesteld een positieve bijdrage te leveren tot de behoeften van de maatschappij aan zowel ekonomische produktiviteit, sociale rechtvaardigheid als esthetische en kulturele ontwikkeling.
Als wij konkreet ingaan op het hoofdstuk Onderwijs van het regeerprogramma dan stellen wij met betrekking tot "het behoud van het waardevolle van het tot zover gevolgde Nederlands-Europees onderwijsmodel", dat elk onderwijssysteem — hoe slecht ook — tot een zekere beheersing van de instrumentale en kulturele vaardigheden leidt.
Elk onderwijssysteem speelt echter nog een andere belangrijker rol m.n. het overdragen van waarden, normen, attituden, oordelen en vooroordelen.
De opvoeding is nooit neutraal, zij is altijd vormend. Zij kan de mens maken tot partisiperend, kritisch denkend, kreatief lid van de maatschappij, maar het tegendeel kan ook het resultaat zijn.
Naar het ons voorkomt is dit laatste het geval bij het grootste deel van onze leerlingen. Het is juist hierin dat het vreemde systeem gefaald heeft. Het is voor ons dan ook de vraag wat het kabinet Martina verstaat onder "het behoud van het waardevolle".
Ten aanzien van "een dusdanige heroriëntatie van het geheel aan onderwijsvoorzieningen te realiseren, dat het onderwijs qua inhoud en onderwijsmethode daadwerkelijk aansluit bij de sociaal-kulturele realiteit": dit houdt in dat de huidige sociaal-kulturele realiteit gehandhaafd blijft.

De huidige sociaal-kulturele realiteit gaat ervan uit dat de belangen en behoeften van een kleine elitegroep worden beschouwd als die van het hele volk. De sociaal-kulturele realiteit bepaalt ook inhoud en werkwijze van het onderwijs.
Een belangrijk aspekt van deze realiteit, dat vooral voor het onderwijs van belang is, is de diskwalifikatie van de volkstaal en daarmede alles wat het volk eigen is, zijn waarden, normen etc.
Via de vreemde taal, het Nederlands, als drager en overdrager van vreemde waarden en normen, wordt toegang verschaft tot die machtsposities van waaruit de toon aangegeven wordt in naam van de hele bevolking.
Door het kind zijn taal te ontnemen, ontneemt men hem de mogelijkheid zijn eigen werkelijkheid te begrijpen, verwoorden en verklaren.
In zo'n situatie kan het onderwijs niet anders dan depositair zijn, want het kind (de mens) wordt beschouwd als een leeg vat dat tegen heug en meug volgegoten wordt; hij kan zich immers niet verweren, omdat hij het middel bij uitstek om dit te doen — de taal — slechts gebrekkig beheerst.
Het kind dat in dit systeem sukses heeft is in veel gevallen hij die dit proces lijdelijk ondergaat. Komt hij hiertegen in opstand dan is hij gedoemd tot falen. De suksesvolle leerling zal later behoren tot de kleine

elitegroep (ekonomisch machtigen, hoogontwikkelden, politici) die de dienst uitmaakt. Het huidig onderwijssysteem ondersteunt en bestendigt door haar inhoud en werkwijze de bestaande maatschappelijke verhoudingen.

Enkele belangrijke uitgangspunten

Wij gaan ervan uit dat de onafhankelijke Antillen iets nieuws zullen zijn, waarvan de rechtvaardigheid en gelijkheid van kansen de pijlers zullen zijn. Waar de koers die wij volgen door het gehele volk en niet slechts door een kleine groep, gedreven door eigenbelang, bepaald wordt. Waar het groepsbelang zal prevaleren boven het eigen of individueel belang. Waar een beroep gedaan zal worden op de kreativiteit en de inventiviteit van iedereen. Waar het volk als geheel zal partisiperen in alle beslissingen die het volk als geheel aangaan. Waar de produktie en niet de konsumptie primair zal zijn.
Dit eist een onderwijssysteem dat niet star is, maar gericht en ingesteld op verandering (dynamisch, change-oriented).
Het onderwijssysteem zal een kultureel milieu moeten scheppen dat tegelijk flexibel, faciliterend en uitdagend is, waarbinnen de kennis, vaardigheden, attituden en kreativiteit kunnen ontstaan die nodig zijn om een nieuwe maatschappij te kreeren, in stand te houden en te doen voortbestaan in een blijvend proces van verandering en vernieuwing.
Het huidige onderwijssysteem is een kopie van het Nederlandse. In deze hebben de Antillen dezelfde weg gevolgd als andere vroegere kolonies en kolonies, die net als wij, binnenkort onafhankelijk zullen worden.

Het fungerend onderwijs

In het voorgaande wezen wij op het feit dat wij het Nederlands systeem met zijn vreemde waarden en normen klakkeloos volgen. Vooral de laatste jaren zijn er in Nederland heel wat ontwikkelingen gaande binnen het onderwijs vanwege gekonstateerde tekortkomingen van het onderwijs.
Hier wachten wij rustig de resultaten af van de Nederlandse experimenten zonder ons erom te bekommeren dat die resultaten te maken hebben met de situatie in Nederland, maar die weinig of niets te maken hebben met onze situatie hier. Blijkbaar vindt men het gemakkelijker de Nederlandse onderwijsdoelen tot de onze te maken zonder zich druk te maken om de gevolgen voor het kind en voor de maatschappij.
Verder wezen wij ook op het feit dat het Nederlands nog steeds de officiele taal is en dus voer- en instruktietaal van de school hoewel het daarbuiten nauwelijks funktioneert.
Ons onderwijssysteem wordt gekenmerkt door een leerstofjaarklassensysteem bij het basisonderwijs. Het is bekend dat hierbij geen rekening gehouden wordt met de anders-geaardheid van ieder kind, verschillen in aanleg, belangstelling, tempo, huiselijk milieu e.d., waarbij de leerstof vastomschreven is en verdeeld over de verschillende jaren. Het gevolg hiervan is dat de meeste leerlingen achterstanden oplopen en moeten doubleren. Zelfs onder degenen die niet doubleren zijn er achterstanden met betrekking tot bepaalde onderdelen van de totaliteit der leerstof.
Degenen die het minst te lijden hebben onder de nadelige gevolgen van ons onderwijssysteem zijn de Nederlandstalige kinderen en die uit de hogere sociale milieus.
Het hierarchisch kategoriaal vervolgonderwijs is zo ingericht dat het al die kategorieen van leerlingen die in meer of mindere mate gefaald hebben op de basisschool opgevangen worden. Daarbij bestaat er dan ook nog een strenge scheiding tussen beroepsgericht en algemeen vormend onderwijs. De kinderen die meestal terecht komen in het lager beroepsonderwijs zijn voor het overgrote deel afkomstig uit de sociaal lagere klassen waarbij het onderwijs haar funktie vervult in de instandhouding van de verschillende maatschappelijke klassen.
De wijze waarop er op mikro-nivo gewerkt wordt laat ook veel te wensen over.
De leerstof staat centraal, het instampen van losse feitjes is tot deugd verheven. Feiten hebben alleen zin als zij de basis vormen voor het denken, het oplossen van problemen etc.
Juist door de zinloosheid voor het kind van deze kost en de werkwijze die hiervan het gevolg is, worden attituden (gebrek aan interesse, angst, verzet, apathie) ontwikkeld, die een averechtse uitwerking hebben op het ontwikkelen van de juiste attituden en het verwerven van funktionele kennis.
Door de leerstof centraal te stellen en de eigen werkelijkheid en de eigen geaardheid van het kind te negeren, door geen gebruik te maken van zijn natuurlijke kreativiteit, spontaniteit en leergierigheid bereiken we dat de kennis die met pijn en moeite ingestampt wordt gauw verloren gaat, daar zij door haar zinloosheid voor het kind onmogelijk toegepast kan worden buiten de schoolsituatie en in de meeste gevallen zelfs niet in de schoolsituatie.
Binnen de klassituatie wordt de theorie die aan het handelen van de leerkracht ten grondslag zou moeten liggen vaak als onbruikbaar en irrelevant ter zijde geschoven; men beperkt zich louter tot het overdragen van traditionele leerstof volgens beproefde traditionele methoden.
In dit proces is de leerkracht de almachtige bezitter van de sleutel der wijsheid. Het kind echter wordt gereduceerd tot een wezen dat slechts bij de gratie van de leerkracht en ten opzichte van de leerkracht bestaat. Het spreekt vanzelf dat het in zo'n situatie onmogelijk is te praten van de ontwikkeling van het totale kind.

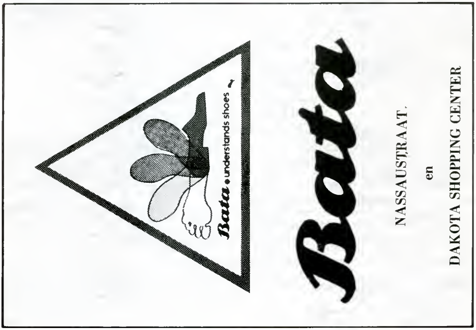
Het in vorenstaande gestelde heeft een scala van problemen tot gevolg waarvan de meest in het oog springende zijn:

— het grote aantal zittenblijvers, zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs;
— dropouts bij de meeste schooltypen, het is moeilijk te achterhalen hoe groot de opvang van dit probleem is;
— opvang van leerlingen die teveel afwijken van de (fictieve) gemiddelde basisschoolleerling;
— aansluitingsproblemen tussen kleuter- en basisschool, basis- en voortgezet onderwijs, mavo en havo en lager beroepsonderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Voor deze problemen heeft men in zekere zin oplossingen gezocht in de vorm van
— optimalisering binnen de verschillende schooltypen;
— voor het basisonderwijs o.m. gekoordineerde proefwerken, begeleiding van leerlingen en leerkrachten door het Pedagogisch Didaktisch Buro, het verwijzen van leerlingen naar het bijzonder onderwijs op meer verantwoorde wijze te doen geschieden;
— voor de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs verbetering van het selektie-apparaat;
— binnen het lager beroepsonderwijs het kreeren van nieuwe "streams";
— het invoeren van de wet op het voortgezet onderwijs (Mammoetwet).

Jammer genoeg heeft men weinig oog gehad voor problemen die op een heel ander vlak liggen, namelijk de misvorming van kinderen die dagelijks met hun eigen falen gekonfronteerd worden en leerkrachten die machteloos moeten toezien dat zij meewerken aan deze misvorming.

De aangedragen oplossingen hebben niet het beoogde effekt gesorteerd omdat het slechts deeloplossingen zijn en het de opeen-

volgende regeringen heeft ontbroken aan de moed te breken met het Nederlands systeem.
Daarbij werkt de huidige besluitvormingsstruktuur belemmerend op een slagvaardig beleid zo dat er al zou zijn.
De beslissingsbevoegdheid ten aanzien van het onderwijs berust zowel bij de centrale regering als bij de eilandsbesturen en de bijzondere schoolbesturen.
De instanties zowel bij land als bij eiland die belast zijn met de uitvoering van het beleid en de toezicht op het onderwijs zijn niet voor hun taak berekend. In veel gevallen ontbreekt het hun aan de nodige deskundigheid.

Voor wat betreft bet financieel aspekt: een groot deel van de begroting wordt opgeslokt door het onderwijs, maar ons inziens is er sprake van een enorme verspilling.

Het huidige onderwijssysteem moet op de helling

Ongeacht de ontwikkelingen op staatkindig gebied moet het huidig onderwijssysteem op de helling, maar gezien het streven naar onafhankelijkheid is het meer dan ooit een dwingende eis.
In het verleden is van verschillende zijden erop gewezen dat het handhaven van het huidig onderwijssysteem jaarlijks leidt tot het falen van een groot aantal leerlingen en niet voldoende tegemoetkomt aan de eisen van onze maatschappij. Men heeft ook in grote lijnen aangegeven wat er voor in de plaats moet komen.
Weliswaar is er in 1978 een beleidsnotakommissie in het leven geroepen die o.a. tot doel heeft de regering van advies te dienen bij het tot stand komen van een visie op het onderwijs, maar tot op heden is daar niets naders over vernomen.
De aangewezen instanties die in onze onderwijsorganisatie het falen van ons buidig systeem zouden moeten signaleren en naar een nieuw systeem zouden moeten toewerken, zijn vaak bemand met mensen die vasthouden aan het oude ondanks de vele problemen waarmee wij de laatste jaren gekonfronteerd worden omdat blijkt dat de ontwikkelingen in Nederland hier steeds minder toepasbaar zijn.

Konklusies

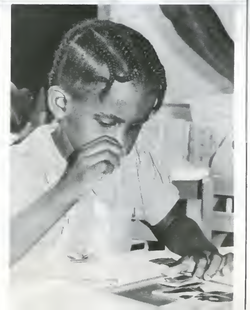
Zowel de landelijke als eilandelijke overheden zullen een duidelijke uitspraak moeten doen over onafhankelijkheid waarbij het voor ons van belang is te weten hoe de verhouding zal zijn ten opzichte van Nederland, afgezien van financiele regelingen e.d. Wij willen benadrukken dat in dit onafhankelijkheidsproces de mens centraal moet staan.
Wij staan een maatschappij voor waarin de mens centraal staat en waarin samenwerking prevaleert boven kompetitie.
Dit moet bet leidend beginsel zijn voor alle instituties die van invloed zijn op de mensvorming met name gezin, jeugdgroepen, sport, kerk, school, vakbond, politiek, kommunikatiemedia e.a. Vanuit dit principe moet een beleid uitgestippeld worden waaronder ook een onderwijsbeleid. Deze moet hieruit voortvloeien en het tegelijkertijd ondersteunen. Ons onderwijs moet fundamenteel vernieuwd worden en zal ernaar moeten streven:

voor de benedenwinden zal het papiamento en voor de bovenwinden

het engels de voertaal en instruktietaal moeten worden

1. een geest van kreativiteit, kritische opstelling, verantwoordelijkheid en solidariteit te stimuleren;
2. het kind voor te bereiden op een volmenselijk leven, waarderend wat en wie hij is, bewust van zijn historische situatie, en bereid verder te werken aan eigen geestelijke groei;
3. in het kind de mogelijkheid tot werkelijke kommunikatie met anderen te helpen ontwikkelen;
4. via het kind te bevorderen dat bij het volk een werkelijke kritische betrokkenheid en engagement met het gemeenschapsgebeuren ontstaat;
5. mensen te helpen ontwikkelen die zich verantwoordelijk gedragen en verantwoordelijkheid aksepteren voor hun handelen;
6. kinderen vrij te maken van valse waarden, die maken dat zij zich schamen voor zichzelf of hun ouders, woning of levensomstandigheden en te helpen bij de ontwikkeling van een juist waardegevoel (waarbij niet bedoeld wordt akseptatie);
7. de mensen in staat te stellen kritisch te zijn, werkelijk te kiezen, duidelijk stelling te nemen, werkelijk te partisiperen in besluitvorming op alle nivo's;
8. de mensen tot samenwerking te stimuleren, in dienst van het volk i.p.v. tot kompetitiegeest voor eigen- of groepsbelang;
9. een rusteloosheid van geest te stimuleren, zodat men niet tevreden is met middelmatigheid, en men veranderingen aksepteert en er konstruktief aan bijdraagt;
10. de a.s. gemeenschapsleden de kennis en vrijheid te geven welke hen zal motiveren en in staat zal stellen, samen te bouwen aan een nieuwe rechtvaardige samenleving;
11. te bevorderen dat leren plaatsvindt als een gezamenlijke speurtocht — door leerling en leerkracht — naar de realiteit.

Daartoe zal o.a. de moedertaal — voor de Benedenwinden het Papiamento en voor de Bovenwinden het Engels — voertaal en instruktietaal moeten worden.
Van meet af aan zal bekend moeten zijn of het Engels of Spaans (of allebei) naast het Papiamento in het onderwijs worden gebruikt en in welke hoedanigheid. Er zal een duidelijke beslissing moeten vallen ten aanzien van de spelling van het Papiamento. Bij alles wat betreft invoering van bet Papiamento moeten de overheden afgaan op het advies van taaldeskundigen.
Het ontwikkelingsproces bij het kind is een kontinu progressief proces derhalve mag er geen sprake zijn van onnatuurlijke drempels. Om deze reden zijn wij voorstander van de afschaffing van het leerstofjaarklassensysteem.
Het doel van dit nieuwe basisonderwijs zal moeten zijn die leersituaties te scheppen waardoor bij het kind ten aanzien van het leren de juiste attituden worden gevormd en waardoor in die basisvaardigheden en bekwaamheden wordt voorzien die nodig zijn voor zijn verdere ontwikkeling.
Alle 4 - 12 á 13-jarigen zullen zoveel mogelijk het reguliere basisonderwijs moeten volgen. De mogelijkheid zal geschapen moeten worden leerlingen die dit nodig hebben speciaal te begeleiden. Voor zwaar lichamelijk en geestelijk gehandicapten zullen bijzondere voorzieningen getroffen moeten worden.
Het onderwijs in de kleuter- en basisperiode

moet selektievrij zijn. De kleuter-basisperiode wordt gevolgd door 2 a 3 jaar selektievrij onderwijs.
Dit moet een periode zijn van het verder ontwikkelen van de instrumentele en kulturele vaardigheden, de maatschappelijke, sociale en lichamelijke vorming, kortom, vorming in de meest ruime zin van het woord. Bovendien moet het kind in deze periode kennismaken met de wereld der beroepen. Begeleiding is in deze periode zeer belangrijk zodat het kind op 15- a 16-jarige leeftijd een gefundeerde studie en/of beroepskeuze kan maken.
Vervolgopleidingen zullen enerzijds scholen moeten zijn die voorbereiden op het hoger onderwijs en anderzijds scholen voor beroepsonderwijs.
Naast de behoeften van het kind zal in deze fase terdege rekening moeten worden gehouden met de behoeften van de maatschappij. Deze omwenteling op onderwijsgebied die wij voorstaan zal belangrijke gevolgen hebben voor zowel degenen die nu voor de klas staan als voor degenen in opleiding. Immers het zijn de leerkrachten die elke vernieuwing op onderwijsgebied kunnen maken of breken.

De opleidingen voor onderwijsgevenden zullen niet alleen als taak hebben het opleiden van mensen om in het nieuwe onderwijssysteem te funktioneren maar zal daarnaast ook de "in-service training" moeten verzorgen.
Er zal ook een oplossing moeten komen voor het probleem van het vinden van geschikte "full-time"-opleiders van de onderwijsgevenden. De verzorgingsstruktuur is in zijn huidige vorm niet toereikend. Er zal meer gedaan moeten worden aan research, planning, leerplanontwikkeling, het ontwikkelen van leermiddelen, methoden, toetsen, examens e.d.
Een grondige reorganisatie is dan ook een vereiste. Wij zijn ons ervan bewust dat dit niet op korte termijn realiseerbaar is, maar er zal wel zo snel mogelijk een begin gemaakt moeten worden, waarbij het gaat om binnen de grenzen van het financieel haalbare het beste te verkrijgen.
Wij willen bij de overheden aandringen op het inschakelen van onze eigen deskundigen, waarbij wij ook rekenen de mensen in het veld. Door slagvaardig beleid ten aanzien van het aantrekken van eigen mensen die in het buitenland studeren zullen wij veel minder afhankelijk zijn van hulp van Nederland of elders.
Als wij desondanks aangewezen blijven op hulp van buiten, zowel financieel als qua expertise mag dit nooit tot gevolg hebben dat anderen voor ons de dienst komen uitmaken.

Geraadpleegde literatuur:

Principles and Practices of Secondary Education, Anderson - Grim - Gruhn.
Child Development, Belkenridge Vincent.
Five Year Education Plan 1978 - 1983, Ministry of Education Jamaica.
Learning Mental Health in the School, A.S.L.D.
Pedagogie van de Onderdrukten, Paulo Freire.
The Change and Renewal in the Caribbean, William G. Demas.
Onafhankelijkheid Nederlandse Antillen, Diskussiestuk Onderwijsvakbonden N.A.

van het BESTUUR

M.T.S.

In het vorige nummer van Skol i Komunidat schreven wij over de heersende problemen bij de M.T.S.
Hoofdpunt was de erkenning van de M.T.S. als school voor Middelbaar Beroepsonderwijs wat tot uiting zou moeten komen door de opheffing van de bestaande discrepantie tussen scholen voor Middelbaar Beroepsonderwijs voor wat betreft de volledige betrekking.
Deze is voor de M.T.S. gesteld op 32 lestijden per week terwijl voor de andere scholen een volledige betrekking van 27 uur geldt. Na heel veel aandringen heeft het Bestuurscollege zich dan eindelijk over dit probleem gebogen en het resultaat is een voorstel tot herziening van de salariering van leerkrachten werkzaam bij het M.T.O.
Dit voorstel kwam binnen op maandag 4 februari l.l., waarna gelijk een uitnodiging aan de leerkrachten van de M.T.S. is uitgegaan om e.e.a. op 6 februari te bespreken.
5 februari is het voorstel in de rechtspositiecommissie besproken die haar bedenkingen ten aanzien van het voorstel had omdat dit voorstel het punt waar het eigenlijk om draaide, namelijk erkenning van de M.T.S. als school voor Middelbaar Beroepsonderwijs, niet raakte.
In de vergadering die plaatsvond met de leerkrachten werkzaam bij de M.T.S. is tot uiting gekomen dat men blijft staan op het principepunt: erkenning van de M.T.S. als school voor Middelbaar Beroepsonderwijs welke tot uiting moet komen in de gelijkstelling der V.B.'s.
Inmiddels is er een brief uit naar de Algemene Commissie voor Georganiseerd Overleg Onderwijzend Personeel (G.O.O.P.) waarin dit standpunt naar voren wordt gebracht en er is een vergadering van het G.O.O.P. aangevraagd.

Tour Pasku grandi ku "S-UNITED" pa STO. DOMINGO

AVT

ANTILLANA DE VIAJES Y TURISMO s.r.l.

SALIENDO DIA 05 APRIL TE KU DIA 12 DI APRIL 1980 A GOZAR

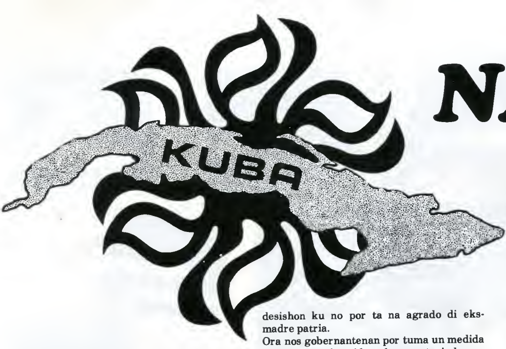
PREIS PA ADULTO: fl. 640,– incl. airporttax y stamp
PREIS PA MUCHA 2 - 12: fl. 313,– „ „ „ „
PREIS PA BABY 0 - 2: fl. 63,–

E TOUR TA INKLUI:
1. Pasashi Aruba/Curaçao/Sto. Domingo/Curaçao/Aruba
2. 7 nochi Hotel Naco incl. tax
3. City Tour
4. Tour na "Dierentuin" y "Jardin Botanica"
5. Tour pa "Puerto Plata" incl. lunch
6. 7 Desayuno Americano
7. Transportashon aeropuerto/Hotel/aeropuerto
8. Entrada na discotheque "Studio 54" cu nos famoso band "S-UNITED"

NO TA INKLUI: Airporttax Sto. Domingo $ 5,–
Entrada pa fiesta na Restaurant "El Caribeño"
Entrada pa mucha bow di 12 aña na discotheque "Studio 54" cu "S-UNITED"

Pa mas informashon pasa of jama na: ANTILLANA DE VIAJES Y TURISMO ARUBA N.V.
L. G. Smith Blvd. 112-A, Telefon 24863 y 23761

NAIEF

Den un editorial di Amigoe di diasabra 23 di februari ultimo bou di e titulo "Naief" e redaktor a duna un reakshon riba e artikulo ku a sali den ATIA-news. E artikulo den ATIA-news ta reakshona riba e hecho ku "nos prome-ministro Don Martina no ta mira ningun menasa di infiltrashon Kubano despues di independensia" (di Antias). E redakshon di ATIA-news sí ta kere ku e menasa tei; aparentemente e redaktor di Amigoe tambe ta kere esaki.

Segun ATIA-news e paisnan, Hulanda, Merka i Venezuela a laga ripara ku, serka e paisnan resientemente independiente, e menasa ta real.

"Den sirkulonan ruso-kubano nan ta spera ku despues di independensia ku lo tin sierto vasío politiko den kua nan lo por provee ku nan propaganda i yudansa".

Awor nos por bai analisa ta kon bin ku despues di deklarashon di independensia ta bin un vasío politiko i si ta berdat ta un vasío e ta?

Despues di e deklarashon di independensia, segun regla, e kolonisador lo no tin nada di bisa mas riba den e kolonia. E eks-kolonia, e pais libre, lo bai wordu goberna pa su mes hendenan. Kier men un ta baha otro ta subi. No tin nada ku ta keda bashi. Pío ainda ku e relashon Antiano-Hulandes Ta(bata) goberna pa e Statuut ku a trese un orden huridiko nobo "waarin zij de eigen belangen zelfstandig behartigen . . ."

Awor si despues di deklarashon di independensia ainda lo reina un vasío politiko anto tur e pasahe aki for di e Statuut tabata palabranan bunita di politikonan Hulandes.

I si despues di 26 aña ku e Statuut ta duna Antias autonomia ainda nos no a sinta na lugar di e gobernante kolonisador esaki lo ta inkreible.

Nos sí ta kere ku Antias tin hende kapasita ku por tuma e enkargo di dirigí e seis islanan aki despues di independensia. Ku independensia nos kier men ku e hendenan di nos ta tuma nan desishon segun e bienestar di e hendenan di e seis islanan, sin tin mester di tene kuenta ku forsanan estranhero.

Ainda ku nos ta bou di dominio di Hulanda nos tin ku tene kuenta ku tur loke ta kombini Hulanda, ku tur eksigensia di ekspertonan Hulandes, pa nos no haya nos den un konflikto ku madre patria (p.e. KLM-LTU-ICT-charter).

Pero despues di independensia nos gobernantenan independiente lo por bai tuma un desishon ku no por ta na agrado di eks-madre patria.

Ora nos gobernantenan por tuma un medida asina nos ta konsidera ku nos ta independiente di alomenos e preshon di e ekskolonisador.

Segun Amigoe paisnan di Oropa oksidental a sa di seguranan mes (di invashon ruso) dor di nan laso i garantianan ku Estados Unidos.

Amigoe ta sugerí ku Antias lo mester hasi meskos.

Esaki kier men ku dor di skonde bou sapato godfather di Uncle Sam nos lo skapa di Rusia/Cuba.

INVASHON

Ki ora un pais ta bira asesible pa influensia di afo o ki ora tin posibilidat di un invashon (o golpe di estado?). Nos ta kere ku ora tin mucho malkontento, desunion, desorden, desekilibrio den e aparato gobernamental tin hopi chens ku e pueblo wordu influensia pa ideanan di afo ku ta promete pas, libertat, demokrasia desaroya faborable.

E fenomeno aki nos a i ta mira den e.o. Caribe-Ingles. E kolonisador ingles a bai laga masha malkontento i pobresa bou di e poblashon.

Enbes di a yuda e desaroyo i elevashon di e kolonia, e eks-madre-patria a purba di saka lo maksimo pa su mes bienestar.

Kompanianan tabata bin establese pa enrikese nan mes mientras e trahado karibense i su pais a bai atras o a keda atras.

Naturalmente awor ku esun ku a konsentí i a hasi tur e situashon aki posibel a bai bek Oropa (e isla abira independiente), dirigentenan nobo ku ayudo di e pueblo ta "tribi" di kambia e rumbo tradishonal, kolonial. Esaki ta posibel pasobra nan ta sinti nan mes independiente.

I aki ta unda esnan ku ta sinti nan mes menasa, esta empresanan estranhero, ta hasi lo maksimo posibel pa hasi propaganda negativo kontra e gobierno, lanta kalumnia falso kontra e gobernantenan, forma desunion i asina trese un desekilibrio den e pais. Tur esaki pa motibo ku no a sirbi e kapital estranhero, manera tabata kustumber tempo ku tabata reina kolonialismo. Naturalmente e gobierno ta haye obliga di buska un ayudo kontra e menasanan aki.

E gobierno no por buska ayudo serka e eksmama, ya ku elo hinka su mes den boka di kulebra, ni serka otro defensor di kapital, pasobra kacho no ta kome kacho.

Hopi hende no ta komprende ni kier komprende ku entre komunismo i sosialismo tin un diferensia hopi grandi.

Ku bo ta bringa pa e bienestar di e pueblo wordu partí hustamente bo no mester ta komunista, bo por ta "sosial-minded" tambe. Pues nos por konklui ku no ta un vasío politiko ta kousa dí hopi problema despues ku e pais o e islanan aki bira independiente!, pero un desigualdat den partishon di e benefisionan sosial ekonomiko.

Asina ku gobernantenan kier trese kambio den esaki, nan ta haya nan mes konfronta ku problemanan interno di partidonan ku ta opone e kambionan aki.

Semper Merka, den henter mundo, i Rusia i Cuba, den Amerika i Afrika, ta dispuesto pa "yuda". I asina ku un "yuda"bo bo ta keda na nan disposishon.

E redaktor di e artikulo den Amigoe ta lubida ku nos lo a bira i kier ta independiente. Esei ta nifika ku nos kier ta baas den nos kas. I si nos mester sera un kombenio ku Venezuela, Hulanda, o/i Estados Unidos tokante nos defensa, pa motibo ku nos ta teme un infiltrashon di un otro pais, nos ta kore e risiko di kai den skochi di otro madre patria, i independensia ta bira un palabra bashí.

Kiko por ta konsekuensia di un kombenio ku Venezuela, Hulanda o/i Estados Unidos? Pa nos no perde e "protekshon" di e paisnan aki nos lo no por tuma ningun medida ku lo ta na desventaha di kompanianan di e paisnan aki (kompanianan multinashonal Shell, Lago, Philips), kompania di transporte aereo (KLM, VIASA, maritimo (KNSM), kompanianan di aseguro (Fatum, Ennia). Tumando medidanan kontra e interesnan estranhero lo ta un motibo sin mas pa envadi nos teritorio pa "restoura demokrasia i libertat".

Amigoe mes ta bisa ku "internamente nos lo mester ta alertá pa propaganda ku ta wordu puha riba nos pa parti di otro paisnan". No ta pasobra State Department di Estados Unidos, ni un ministro di Hulanda o Venezuela bisa nos ku Cuba ta un amenasa den Caribe nos mester ta kompletamente di akuerdo ku nan. Nan tambe ta forma un menasa pa nos independensia.

Si Antias kier skapa di "e gara di e defensornan di demokrasia i libertat" i logra un tiki independensia despues ku e lasonan éstatal ku Hulanda termina, anto enberdat e mester sera kombenionan internashonal. Pero e kombenionan aki pa nos, no mester wordu gulí dor di un -ismo. Pa Antias desaroya un poko independensia e mester sera kombenionan tanto ku Hulanda, Venezuela, Estados Unidos komo Cuba, o otro paisnan sosialista.

Pasobra ki bal bo independensia mientras bo ta mará ekonomikamente na man i pia na un otro pais. Nos mester purba di haya un ekilibrio entre e dos ekstremonan (si nan ta ekstremo) i posishoná nos mes di un manera ku nos ta para fuerte den nos sapato. Nos ta aksepta loke ta kombini nos i e resto nos ta nenga! I di e sabiduria ku kacho no ta kome kacho, nos no por spera ku un Venesolano o Hulandes o Merikano lo bai defende NOS interes kontra su kompatriota. Enberdat nos lo ta naief si nos mester kere ku infiltrashon o invashon ta bini di un banda so.

LAGO SCIENCE

De Lago Science Fair 1979-1980 was een interesante tentoonstelling van inventiviteit, kennis en gevoel voor show van de Arubaanse schooljeugd. Een week lang, van 1 tot 8 februari, was in de kantine van de J. F. Kennedyschool een groot aantal werkstukken te bezichtigen.

Er vielen verschillende soorten projekten te onderscheiden. Op de eerste plaats had je de min of meer didaktiese projekten, die bepaalde veelgebruikte technieken uit ons dagelijks leven op een heldere manier uitleggen. Hiertoe behoorden b.v. het Fotografieprojekt van een aantal leerlingen van het St. Antoniuscollege, waarin de achtergronden van het filmontwikkelen worden verteld; het Telefonieprojekt van leerlingen van de J. F. Kennedyschool, dat, gezien de recente overschakeling naar de nieuwe centrale, zeer aktueel is. Het projekt over de destillatie van zeewater van leerlingen van het Mariacollege, dat uitlegt hoe onze waterfabriek werkt en het Destillatie van aardolieprojekt, uitgevoerd door één leerling van het Mariacollege, dat een vereenvoudigd model geeft van de Lago raffinaderij. Deze laatste twee projekten, die beide eerste prijzen kregen, waren dus modellen van belangrijke bedrijven op het eiland en als zodanig niet erg origineel. Dat ze eerste prijzen ontvingen, geeft toch wel te denken!

Diverse andere projekten van deze aard waren ook zeker het aankijken waard, waaronder allerlei ingenieuze elektroniese schakelingen waarmee leuke foefjes kunnen worden uitgehaald.

Dit soort didaktiese projekten vormde verreweg de hoofdmoot van de Science Fair. Daarbij werd kennis geinventariseerd en geshowd; veel nieuwe ideeen over de toepassing van die kennis kwamen er in deze werkstukken echter niet naar voren.

Een tweede groep projekten had één gemeenschappelijk tema: de Bubali plas. Het

goed zien én
er beter uitzie

zijn de volgende projekten, waarbij telkens een aspekt van de plas onder de loep genomen werd:
— Meten van windsnelheden bij Bubali met zelfgemaakte windsnelheidsmeters.
— Bepaling van het zoutgehalte in de plas door titratie met zilvernitraat (een standaardmetode).
— Onderzoek naar de waterhuishouding van de waterhyacint door gedrag en verdeling van de huidmondjes te bestuderen.
Hierbij werd een teorie opgesteld en vervolgens getoetst.
— Vogelinventarisatie van Bubali.
Het is vooral de kombinatie van deze projekten — ondernomen door verschillende groepen leerlingen van het Colegio Arubano — die ze zo interessant maakt. Het is belangrijk dat (school)kennis gericht wordt op de eigen omgeving omdat dan: a) die kennis meer gaat leven, b) er een eenheid komt tussen de verschillende vakken waarin die kennis is opgedeeld, c) men de eigen omgeving beter leert kennen, d) men de eigen omgeving leert waarderen.
Wel jammer is het, dat de groepen niet zelf wat meer eenheid hebben gebracht in hun werkstukken.

Het derde soort projekten zou je de milieubewuste projekten kunnen noemen. Daaronder vallen:
— Hete luchtmotor, naar Ericson, gebouwd door leerlingen van de J. F. Kennedyschool. Deze motor kan in principe op iedere brandstof werken, maar is ekonomies onvoordelig.
— Conservation and utilization of water, een werkstuk van leerlingen van de M. L. Kingschool, waarin een voor Aruba altijd aktueel probleem m.b.v. een goede makette behandeld wordt.
— Toepassing methaangistingsproces, door leerlingen van het Colegio Arubano, eigenlijk een nog lang niet afgesloten projekt dat zich bezighoudt met een alternatieve energiebron.
— Zonneoven, gebouwd door leerlingen van het Colegio Arubano, een werkstuk dat laat zien met welke eenvoudige hulpmiddelen zonneenergie al direkt gebruikt kan worden.
Van deze vier loont het de moeite, er twee wat nader te bekijken. Allereerst de zonneoven. De teorie van deze oven is uiterst simpel: hij bestaat uit een holle spiegel, die de zonnestralen in één punt samenbrengt. Zo'n spiegel bleek al van zeer eenvoudige hulpmiddelen te maken.
En wat meer is, als je een beetje handig bent, bouw je 'm zo na! Zeker gezien de regelmatig stijgende brandstofprijzen het overwegen waard. Het enige nadeel is dat je afhankelijk bent van zonneschijn.
Dan het waterprojekt. Dit roept een groot aantal vragen op, ook over zaken, die zo stilletjes aan in de doofpot dreigen te verdwijnen.

FAIR

Zoals: wat gebeurt er met het water dat bij Bubali gezuiverd wordt? Wat gebeurt er met het in reservoirs opgevangen regenwater? Dit werkstuk laat goed zien dat er aan een verstandige waterhuishouding op Aruba nog tamelijk veel schort.

Tot besluit een aantal opmerkingen.
Het viel op dat een groot aantal projekten het moest hebben van show. Mooie kleuren, lichtjes die aan- en uitgaan en dergelijke. Dat schrikt waarschijnlijk mensen die het niet zo van show moeten hebben, af. Er is natuurlijk niets tegen een nette, duidelijke

SPRITZER + FUHRMANN

OPTICA MODERNA

en overzichtelijke manier van werken, maar overbodige tierlantijntjes en franje leidt de aandacht vaak nodeloos af.
Het is belangrijker om z.g. milieubewuste projekten te stimuleren, al zijn die vaak minder spektakulair en met eenvoudiger hulpmiddelen te realiseren.
Zoals al tot de rest van de wereld — behalve de Antillen, naar het schijnt — is doorgedrongen, bestaat er nu al enige jaren een grondstoffen- en energieprobleem. Onder andere zal aardolie steeds schaarser en duurder worden en zullen er hoe dan ook alternatieve energiebronnen moeten worden gevonden. Hiervan behoort kernenergie, de meest omstreden energievorm van de eeuw, voor Aruba zeker niet tot de reele alternatieven. We zijn met te weinig mensen en bezitten te weinig middelen om, afgezien van alle andere risiko's (denk aan Harrisburg!) een eigen kerncentrale te kunnen hebben.
(En het is weinig realisties om te denken dat we dan wel energie zullen kopen van het kontinent). Het zal in de toekomst dus zeker de moeite lonen, de alternatieven wind- en zonneenergie (naast eventuele andere) te ontwikkelen.
Ook het soort projekten, dat onze kennis over onze omgeving vergroot, en daarbij bovendien komt tot een soort vakkenintegratie, is belangrijk en verdient dus verdere aanmoediging.
Hopelijk ziet dan de volgende tentoonstelling meer van de laatste twee soorten werkstukken, en minder show!

LUCOR
Jewellery

Voor 't maken en repareren van gouden en zilveren sieraden en horloges.
Gespecialiseerd in 't versieren van djukupitten en zwart koraal met goud of zilver.
Ook in roestvrij stalen artikelen een grote collectie.

ORANJESTRAAT 26-A
TEL. 23121
ORANJESTAD - ARUBA N.A.

Aktiviteiten van het bestuur

Op 6 februari vond er een bespreking plaats met de Minister van Onderwijs over de volgende punten:

1. Detachering leerkrachten vanuit Nederland.
2. Eigen examens.
3. Het Nijverheidsonderwijs voor meisjes.
4. Hoofdstuk onderwijs van het regeerprogramma.
5. Betaling 1 mei 1979 en betaling gekommiteerden.

ad 1. De kern van het probleem was dat het Rijk niet meer bereid is Nederlandse leerkrachten die gekontrakteerd worden door de Antillen in fiktieve dienst te benoemen. Door het benoemen in fiktieve dienst waren de kontraktanten verzekerd van een betrekking bij terugkeer in Nederland. Het wordt voor Nederlandse leerkrachten steeds minder aantrekkelijk om in de Antillen te komen werken, immers:
— de arbeidsmarkt is daar al enkele jaren zeer krap en er is geen garantie dat men bij terugkeer een betrekking vindt;
— de salariering op de Antillen is laag vergeleken met die in Nederland enz.
Dat dit problemen zal veroorzaken voor onze scholen die aangewezen zijn op Nederlandse leerkrachten is duidelijk. De minister was van mening dat de schoolbesturen en de departementen ten spoedigste dit probleem bij hem aan de orde moeten stellen, omdat dit waarschijnlijk tot nog toe niet is gebeurd en hij officieel niet op de hoogte was van dit probleem.
Hij zou kontakt opnemen met het Kabna in Den Haag met het verzoek na te gaan bij de Nederlandse regering hoe e.e.a. geregeld zou kunnen worden.
Voorts zullen op langere termijn alle pogingen in het werk gesteld worden Antilliaanse afgestudeerden hier te krijgen. Er werd niet bijgezegd hoe dit zal moeten gebeuren.

ad. 2. *Eigen eksamens*
We wilden weten hoe het stond met het beleid t.a.v. eigen eksamens. Dit beleid is er nog niet. Men is nog bezig de zaak te inventariseren. Bij het vaststellen van een beleid zal men op bepaalde ontwikkelingen in Nederland moeten anticiperen (wat laat overigens), rekening houden met afwijkingen in de programma's en afwijkingen op het punt van de kulturele orientatie.
De heer Francisca van het eksamenburo legde de wijze van funktioneren van dit buro uit. De eksamens spaans, aardrijkskunde en nederlands worden dit jaar hier gemaakt en worden voor het eerst door een lokale drukkerij gedrukt. Er zal streng worden toegezien op waarborging van de geheimhouding. Op basis van de ervaringen zal het eksamenburo moeten komen tot een totaalplanning.
Wij zijn helemaal niet happy met deze hele gang van zaken. We blijven achter de gebeurtenissen aanhobbelen. Alles is ons inziens terug te brengen tot het feit dat er geen onderwijsbeleid is, waardoor het Departement van Onderwijs niet naar behoren kan funktioneren.
Het is ook zeer de vraag hoe het zit met koordinatie tussen het Departement van Onderwijs en de Minister.
Aansluitend op dit punt bracht het bestuur naar voren dat de Mavo-direkteuren zich bezorgd maakten over de ontwikkelingen binnen het Mavo in Nederland. Daar zijn verschillende experimenten gaande.
Ofschoon wij nog steeds het Nederlandse systeem volgen, zijn de experimenten hier nagenoeg onbekend. De direkteuren zijn voorts van mening dat er prakties geen leiding is vanuit het departement.
Inderdaad bleek in deze vergadering dat het departement onvoldoende op de hoogte is van wat er gaande is.
In onze volgende vergadering komt dit punt weer aan de orde als er over het onderwijsbeleid van dit kabinet gesproken wordt.

ad 3. In het januarinummer van Skol i Komunidat hebben we gepubliceerd wat er gaande is binnen het Huishoudonderwijs. Het gesprek met het Departement van Onderwijs over de op handen zijnde veranderingen binnen het H.H.O. was niet erg bevredigend, vandaar dat we dit punt weer bij de Minister naar voren brachten.
De Minister stelde: — hoewel het niet
— hoewel het niet duidelijk is welke veranderingen er in het onderwijs zullen komen, kunnen we in de tussentijd niet stilzitten.
— Volgens de nieuwe wet moeten de vakken godsdienst, papiamento alsmede studielessen op het rooster komen.
— Ingrijpende veranderingen mogen slechts met toestemming van de Minister aangebracht worden.
— Strukturele veranderingen moeten tot het minimum beperkt worden. Het is mogelijk om te komen tot uitbreiding van het aantal vakken, eventueel voor bepaalde groepen leerlingen.
Over het vervangen van rekenen door bedrijfsrekenen wilde de Minister weten op grond waarvan de betrokken inspekteur dit wenselijk achtte en of deze verandering in het belang van de leerlingen was.

ad 4. De Minister vroeg dit punt in de volgende vergadering op te voeren als enig agendapunt. We gingen hiermee akkoord.

ad 5. De trage uitbetaling van de leerkrachten die op 1 mei 1979 gesurveilleerd hebben en van de gekommiteerden was volgens inspekteur Rosenstand te wijten aan de afdeling financien en ook aan direkteuren die bepaalde gegevens niet op tijd doorgeven. Inmiddels was de zaak al rond.
Hij bracht ook naar voren de problemen rond de uitbetaling van de kommissie Nederlands. De beslissing was al gevallen dat het eilandgebied Aruba deze mensen taakuren zou toekennen, maar toen bleek dat de andere eilandgebieden dit niet konden of wilden doen werd de beslissing weer ingetrokken en werden de kommissieleden door het land uitbetaald.

Ons inziens een zeer vreemde gang van zaken! Wij zijn van mening dat leerkrachten die naast hun werk een zeer belangrijke en zware taak op zich nemen hiervoor vrijgesteld moeten worden zodat ze hun taak naar behoren kunnen uitvoeren.

van het BESTUUR

Belangenorganisatie Contractanten Colegio Arubano

Op 7 februari l.l. is er een kennismakingsvergadering geweest met de BCCA. Deze groep heeft zich georganiseerd en zich in januari aan het rectoraat en aan hun schoolbestuur (SMOA) gepresenteerd. Tevens heeft zij in januari haar problemen in een Hoorzitting met de delegatie van de Nederlandse parlementariers naar voren gebracht.
In februari ontving de vakbond een uitnodiging voor een kennismakingsgesprek welke zoals eerder vermeld op 7 februari plaatsvond.
Volgens de BCCA is het ontstaan een gevolg van ontevredenheid over bepaalde punten die in het bijzonder de kontraktanten aangaan o.a. gebrek aan voorlichting, opvang, verlenging kontrakten, informatie aan vertrekkenden en met betrekking tot het laatste ook informaties over belastingkwesties, voorts de rechtspositie van de kontraktanten.
Voor wat betreft opvang en voorlichting: de laatste jaren is het merendeel van de kontraktanten werkzaam bij het Colegio dat e.e.a. zelf verzorgt.
Zaken zoals rechtspositie en informatie over belastingkwesties aan vertrekkenden behartigt de vakbond voor haar leden. Het lidmaatschap staat open voor iedere leerkracht. Ten aanzien van de Simar had de BCCA de klacht dat men niets hoorde van de Simar. Ieder jaar worden er informatieavonden georganiseerd voor niet-leden. Dat is dit jaar inderdaad niet geschied, daar wij bezig zijn aan een andere opzet. Het jaar daarvoor echter waren er op de speciaal voor Colegio georganiseerde avond welgeteld 2 mensen aanwezig.
Wij zijn er bovendien van op de hoogte dat 4 leden werkzaam op het Colegio alle nietleden persoonlijk benaderd hebben over een eventueel aansluiten bij de Simar.
Eén van de redenen die wij steeds te horen kregen over de geringe belangstelling van de zijde der kontraktanten was dat hun rechtspositie al behoorlijk geregeld is daar zij gebonden zijn aan een kontrakt en derhalve hebben zij geen vakbond nodig.
Wij hebben gewezen op de vreemde manier waarop de BCCA te werk is gegaan, namelijk met veel tamtam van start gaan zonder eerst kontakt op te nemen met de bestaande organisatie.
Ons inziens was het juister geweest als eerst de grieven ter tafel waren gekomen en gezien was wat hieraan gedaan kon worden, alvorens over te gaan tot oprichting van een aparte organisatie.
In Nederland kent men meerdere organisaties van leerkrachten. Wij zien het juist als een pluspunt dat er hier één vakbond is die opkomt voor de belangen van alle leerkrachten. Daarbij hebben wij ook een taak ten aanzien van het verbeteren van het onderwijs. Wij kunnen daarom ook niet akseptеren dat de rest ondergeschikt gemaakt wordt aan hun belangen.
Ons inziens hadden de kontraktanten hun grieven ten aanzien van de vakbond allang kenbaar kunnen maken zodat er iets aan gedaan had kunnen worden.
Binnen de vakbond had met aktieve leden ook een werkgroep kunnen ontstaan die zou werken aan hun specifieke belangen. Daar de vakbond echter bijna geen leden onder de kontraktanten telt en de laatste jaren niet benaderd is geweest over problemen van kontraktanten hebben wij ons niet over dit specifieke probleem gebogen, wat volgens ons vrij logisch is al het andere werk wat kontinu aan de orde is in aanmerking genomen.
Nu is er sprake van een doublure, omdat de vakbond wel beschikt over de nodige informatie en dokumentatie alsmede over de nodige kontakten om bepaalde zaken bij de juiste instanties aanhangig te maken.
De BCCA noemde als het meest belangrijke punt bij de voorlichting aan uit te komen kontraktanten, het plaatsen van kritische kanttekeningen bij de nu door het Colegio verstrekte voorlichting. Daartoe zijn ook ad-

(vervolg op pagina 14)

GRAWATA

Pa spar awa bo por hasi lo sigiente:

— En bes di baña tur dia, baña kada dos dia.
— Bai na kas di konosirnan ora bo tin dolo di bariga.
— No flush bo w.c. prome ku e wordu usa pa di tres biaha.
— Usa e papel di w.c. tur dos banda.
— Kumpra un slang largo, bo ta muha mata ora bo bisiñanan sali. Si bo tin mas ku un bisiña hasie "om en om". Chek si pa bo bisiñanan no hasi meskos kubo.
— Bebe awa solamente ora bo tin hopi sed. Pone un maksimo di 3 glas pa dia.

Koriente

Kambia tur e bombianan den bo kas pa esnan di 15 W.
— Kaminda no ta nesesario pa usa 15 W., por usa bela of lanterna.
— Purba wak si bo por haya un frigider di kerosin kumpra, esei lo spar hopi koriente.
— Si bo tin airco elimine por kompleto. Introdusi un sistema di shift entre abo i bo señora. P.e. di 9'or pa 1'or e ta wayabo i di 1'or pa 6'or abo ta waye. Si bo tin yui grandi bo por hinke den e "Shift" tambe.
— Labamento di paña na mashin? Lubida. Kumpra un washi pa bo señora i habon blow . . .
— Televishon mester wordu sendí pa wak programanan importante so, manera "Viviana" i "Los Ricos tambien lloran". . .

Gasolin

Si bo tin auto bende i kumpra un bisikleta.
— E bisikleta mester wordu usa diadomingo so, pa spar taira. Den siman ta kana.

Algun sugerensia mas pa spar

Kuminda

— Esaki ta e parti mas difisil pa spar, komo ku ya mayoria di e pueblo ta pasando hamber kaba. E temporada aki ta un bon tempo pa esunnan ku kier baha peso.
— Ora di traha sopi di karni of galiña, no pone e karni ni e galiña den e tayonan, sino wardanan pa mañan i bo ta bolbe trek un sopi di dje.
— Kome menos. Wanta hamber. P.e. enbes di kome dos webo pa dia, kome uno so.
— Enbes di piská, kome sardinchi bleki, salchicha ets.
— Obligá tur hende den kas kome un biaha pa dia so.

Sugerensianan los

Kushina riba konfo ku palo enbes di gas.
— Bai trabow ku lift. P.e. tur dia pidi bo bisiña un lift, e ora e no por kobrabo fin di luna.
— Purba hasi piskamento un hobby dibo, ya e ora bo por tin kuminda gratis.
— Skolnan mester ta tur dia te 3'or i e muchanan no tin mag di bai kas merdia. Konsekuensia e muchanan no tin nodi di kome merdia i bo a spar.
— Riviva e industria di kutisa, ya ta elimina e problema di sapato karo.
— Kumpra number di auto entre dos of tres persona i traha un schedule kaminda ta usé pa beurt riba nan auto.
Si bo tuma tur e medidanan aki, bo por ta sigur ku lo bo spar i nos lo por sobrevivi e temponan difisil ku ta aserkando.
I nos kier termina nos artikulo ku e palabranan di un selebre president: "No puntra kiko e politikonan por hasi pabo, sino kiko abo por hasi pa e politikonan sigi gosa!!

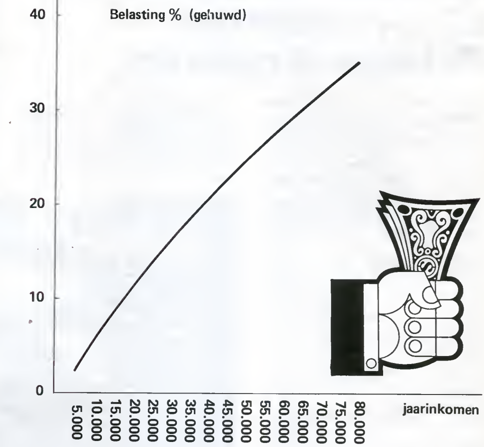
van het BESTUUR

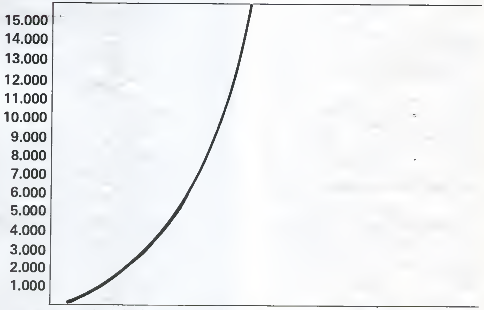
BELASTING PERIKELEN

In ons vorig artikel over de salarissen (Skol i Komunidat december 1979) hebben we gewezen op het feit dat juist bij de midden en hogere inkomens de salarissen *reeel gedaald* zijn ten opzichte van het jaar 1974.
Een ander facet, wat in het vorig artikel buiten beschouwing is gelaten, maar wat zeker niet verwaarloosd mag worden, is de belasting. Met name de inkomstenbelasting (c.q. loonbelasting).
Ons belastingsysteem is progressief. Dat wil zeggen, dat iemand die meer verdient ook procentueel meer belasting betaalt. We hopen dat de lijndiagrammen voldoende duidelijkheid in deze geven (no. 1 en 2).
Het eerste diagram geeft het belastingpercentage per jaarinkomen weer, het tweede diagram geeft het daadwerkelijke bedrag weer dat aan belasting wordt ingehouden.
Dat juist op de hogere inkomens de grootste financiele druk valt is in principe volkomen sociaal aanvaardbaar.
Wat we in het volgende willen aantonen is dat juist, door het niet aanpassen van de belastingtabellen, bij iedere indexering de belasting sluipend verhoogt. Alhoewel dit in Skol i Komunidat reeds eerder is vermeld (door de heer de Joode in Skol i Komunidat van sept. '77), willen we dit nogmaals onder de aandacht brengen, omdat nu de belastingdruk daadwerkelijk gevoeld wordt.
Een indexering is nl. geen salarisverhoging, het is een aanpassing aan de gestegen kosten van levensonderhoud, m.a.w. reeel behoor je evenveel te verdienen of wel, je koopkracht blijft gelijk. Omdat de belastingtabellen de inflatie-correctie niet volgen val je steeds in een hoger belastingpercentage. Dus door de indexering wordt de belastingdruk verzwaard.
Het netto-salaris wordt relatief steeds minder, zowel door aftopping van het indexe-

NO. 1 Progressiviteit van ons huidige belastingsysteem in percentages t.o.v. jaarinkomen

NO. 2 Belasting in guldens

ringssysteem als door verzwaring van de belastingdruk.
In hoeverre de belastingwijziging, ingaande 1 jan. 1979, als serieus beschouwd moet worden en niet als verkiezingsstunt, laten we hier in het midden. Het daadwerkelijk effect, zie grafiek no. 3, is minimaal.

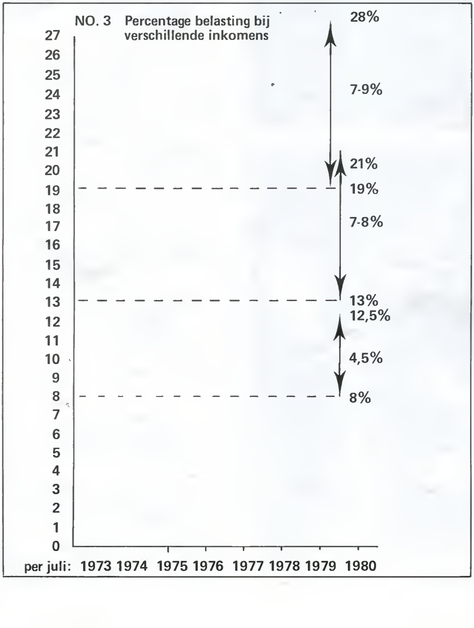
Uit het voorafgaande mogen we wel konkluderen dat de overheid een steeds ruimer inkomen moet hebben genoten, omdat de inkomstenbelasting hier, een bijzonder groot deel van het overheidsinkomen voor zijn rekening noemt.
Een reden temeer, voor de overheid om daadwerkelijk de hand in eigen boezem te steken alvorens zomaar verhogingen in te voeren.

Voorbeeld stijging belastingdruk bij een volledig bevoegd onderwijzer werkzaam bij het basisonderwijs.
De man is gehuwd en is ouder dan 38 jaar. Deze man verdiende op 1 aug. 1973 f. 1435,— per maand, nu op 1 jan. 1980 verdient hij f. 2485,—.
In het decembernummer hebben we er reeds op gewezen dat zijn salaris door de aftopping in de indexering reeds aan reele koopkracht heeft ingeboet.
In onderstaand lijndiagram hopen we duidelijk te maken, dat ook de belastingdruk voor deze persoon is verzwaard. In 1973 betaalde hij over zijn salaris 13% belasting, nu per 1 jan. 1980 betaalt hij 21%.

Hetzelfde voorbeeld bij een Mavo-direkteur (grote school). In 1973 verdiende deze man f. 2045,—. Op dit moment is zijn salaris f. 3335,—.

Wanneer we de belastingdruk op zijn salaris volgen krijgen we het volgende beeld:
In 1973 betaalde hij 19% belasting, nu 28%.
Wanneer we ook nog als voorbeeld de belastingdruk aantonen bij het salaris van een kleuterleidster A dan krijgen we een behoorlijk beeld van de verzwaring van de belastingdruk op onze salarissen. In 1973 verdiende een kleuterleidster A ongehuwd en 34 jaar f. 796,— per maand. Op dit moment verdient zij f. 1460,—.
In 10973 betaalde zij van haar salaris, als ongehuwde 8%, per 1 jan. 1980 12%.

Uit de grafiek kunnen we konkluderen dat de belastingdruk bij de hogere inkomens steeds zwaarder wordt. In het artikel van het decembernummer hadden we reeds aangetoond dat deze groep ook door de aftopping in de indexeringsregeling het zwaarste te verduren heeft gehad. Het is dan niet verwonderlijk dat juist in deze inkomensgroepen de grootste ontevredenheid heerst.

GRAWATA

Duaneronan na Korsow tin wowonan rayos-X. Nana a drenta den e avion den kual e prome-ministro di Grenada tabata aden, nan a wak poko kaha patras den e avion i mesora nan wowonan rayos-X a nota ku ta arma tin de e kahanan. Ojo que tiene uno!

●

Prome-Minister di Grenada ta pasa Antiyas un rato, e ta wordu trata manera un kontrabandista!
Owell, ku ta riba blacklist, ku no tin mag di drenta Antias mes, ta drenta i . . . ta haya full protection" di nos Ministro di Hustisia himself! Kosnan straño no.

●

Nan ta bisa ku ultimo tempo tin hopi mucha pensativo den klas. Por ta ku riba Pobro Viviana nan ta pensa?

●

Anke e preis di oro a subi barbaramente e gouden handdruk di Hulanda no a skapa Surnam di bati bankrut.

Hopi hende no tabata sa e berdadero nomber di e Miss Universo ku a desfila den nos karnaval ultimo. Aki ta sigi algun di e nimbernan ku nos por a tende: Salayera, Sarayero, Salayena, Salawebo, Sarawebo, Salawero, Salakuero, Salasero, Sankasero, ets, ets.

●

Diputado di enseñansa a instala un komishon di 5 persona pa kompila un vokabulario pa muchanan di kleuterschool i muchanan di B.B.O. Di e 5 personanan aki no tin ningun di kleuterschool, un di B.B.O. un amtenar, un makamba, un sikologo, un politiko.

●

Tin rumores ku na Antias tin un grupo di Surinameño ta organisando un Surinaams Bevrijdingsleger. Petishon a wordu hasi na yachtclubnan pa fia algun yate. Tambe na e gunclubnan petishon a wordu hasi pa presta arma i munishon.

●

Awor ku Antias ta bai haya independensia for di Hulanda Aruba tin ku soporta un invashon di Oranjeboom. Djis bo ta mira tur benta kanto di kaminda.

(BCCA)

(vervolg van pagina 10)

vertenties in Nederlandse vakbladen geplaatst.
Wij zien niet helemaal hoe dit strookt met hun bewering dat zij tevens het belang van het onderwijs hier op het oog hebben omdat wij vrezen, dat diezelfde kritische kanttekeningen ook averechts kunnen werken, wat het onderwijs op Colegio zeker niet ten goede zal komen en gezien de mogelijke negatieve gevolgen hebben wij gemeend aan de Nederlandse onderwijsvakbonden te moeten schrijven dat wij ons volkomen van e.e.a. distancieren.
Tot slot van de bespreking stelde de BCCA samenwerking met de Simar voor, gebaseerd op het uitwisselen van gegevens. Ons antwoord daarop was nogmaals dat de vakbond voor iedereen openstaat en binnen dit kader zouden wij iedere samenwerking zeer op prijs stellen.
Er is plaats voor alles en iedereen; specifieke belangen kunnen behartigd worden waarbij echter wel het belang van het onderwijs in het bijzonder en dat van de gemeenschap in het algemeen in het oog gehouden dient te worden.
Het is echter niet reeel en niet rechtvaardig tegenover onze leden die kontributie betalen, op te komen voor niet-leden.
Als het gaat om problemen die de goede gang van zaken van het onderwijs in de weg staan zullen wij altijd pogingen ondernemen om tot een oplossing te komen.
In dit verband is de problematiek van de kontraktanten onder de aandacht van de minister gebracht, maar in zoverre dat we het belang van het funktioneren van die school — Colegio — op het oog hebben.

GRAWATA

Miho nos buska un ehersito pa defende e pueblo di e invashon ku e miembronan di ATIA lo hasi i ta hasiendo riba e preisnan.

●

Awor ku a pasa asina na Surnam, tur politiko Antiano ta bisa Hulanda: "Bo ta wak esei ta pasa ora bo ta tuma independensia sin preparashon". Awor si ta ki dia nos lo bira independiente. E golpi di estado a bin manera un bendishon pa Antias. Ta net loke e politikonan tabata tin mester pa schuif esaki riba e "langere baan" di e "lange baan".

●

Betico a bisa ku e tambe tabata den e komishon di Reina ku a prepara e Independensia di Surnam. Pueblo sea alerta!

●

Deputado Zaandam a ripara ku e uniform nobo di polis ta duna un aparensia militar. Un bes pa luna e mes ta saka di dje for di kashi i ta stofié.

●

Nan di: "Hesu Maritza Salawebo tabata seku". Ta dushi, no ta plaka boso kier gasta pa trese akinan? Luga . . . . a resulta ku te asta pa e saka un pfff e ta kobra!!

●

Na Aruba pa kualkier kos ta kore saka flanel.
Elekshon di "missss", reina di Karnaval, kantante di tumba, partido politiko, kandidato politiko i asina por sigi menshona. Kolmo tabata pa mira flanelnan: Pro Ponse. Loke nan a lubida di laga druk ta e konosido strepinan preto vertikal.

Eén van de prijswinnaars van de Lago Science Fair.

van het BESTUUR

Vervangende leerkrachten

Vorig jaar hebben wij deze kwestie bespreekbaar gesteld in de onderwijskontaktcommissie waarin vertegenwoordigd alle schoolbesturen, het Departement van Onderwijs, Onderwijszaken en de Simar.
Omdat daar alle betrokken instanties bij elkaar zitten die advies kunnen uitbrengen aan het B.C. leek ons dit de geeigende plaats om een poging te ondernemen tot één regeling te komen voor alle vervangende leerkrachten werkzaam onder om het even welk schoolbestuur.
Na de eerste vergadering is er een afspraak gemaakt dat alle partijen een voorstel zouden indienen met betrekking tot dit punt.
Er waren in de daaropvolgende vergadering, 13 februari l.l., diverse voorstellen te bespreken.
De voorstellen van het Departement en van de Simar kwamen min of meer overeen.
Wij zijn bij ons voorstel er vanuit gegaan dat de vervanger in de rechten treedt van de te vervangen leerkracht.
In ieder geval gaat het voorlopig advies uit aan het B.C. waarin geregeld wordt dat vervangers de weekenden en vakanties uitbetaald worden.
Er zijn echter nog enkele punten die verder bestudeerd moeten worden, met name de 6% vakantie-uitkering en de 90% ziekteregeling.
Met de 6% vakantie-uitkering is het namelijk zo dat volgens de bestaande wet je minstens 15 dagen per maand moet werken om daar aanspraak op te kunnen maken.
De 90% ziekte-regeling is gebonden aan een betrekking van 20 uur per week.
Dit laatste is dus niet alleen een probleem van de vervangende leerkrachten doch ook van de uurleerkrachten met minder dan 20 lestijden per week.
Wij hebben benadrukt en zullen dit in de eerst volgende vergadering die op 13 maart a.s. plaatsvindt wederom doen, dat de definitieve regeling niet al te lang op zich laat wachten.

Heeft u uw SIMAR-shirt al?

Verkrijgbaar op het SIMAR-kantoor à f. 5,— per stuk

dakue di kuenta

Resientemente a sali un kolekshon nobo di kuenta pa mucha na Papiamento: Dakue di kuenta. E ta un serie di 4 buki: kuentanan di mucha pa mucha, i kuentanan di hende grandi pa mucha; pa edatnan 6 pa 9 i 9 pa 12 aña.
E mayoria di e outornan ta publika di nan obra pa prome bes; nan ta e ganadornan di e konkurso ku UMA (Union di Muhe Antiyano) a organisá algun luna pasá.
E kuentanan tur ta orihinal, i nan ta demostra kuanto talento tin den pueblo; talento ku por sali na kla na e manera aki só. Laga un di e kuentanan papia pa su mes. E outora ta Georgette Peterson di 14 aña; su kuenta yama: Ta ken di nos no por? Ilustrashonnan ta di Elis Juliana i Wilson Garcia.

Ta ken di nos no por?

Ami, Eddie, i mi amigunan Glenn, Franki i Juni ta sintá den truk di Wancho.
Tur fakansi e ta hiba nos Sherasil.
Mi tin mashá gan'i mira Daisy. Daisy ta nos amiga i tur fakansi nos ta kamper huntu den mondinan di Sherasil.
Banda di nos tin un homber sintá ku ta komport'é straño. E tin un envelop den su man i e ta ten'é duru mané ta un ko'i kibra.
Nos ta sigui papia trankil, pero ami no por kita mi wowo for di e shon straño.
"Eddie! Nos a yega". Juni ta sakami for di mi pensamentunan. "Ban",
"Danki Wancho, te despues". "Ayó, pasa bon", Wancha ta kumindá.
Nos ta keda papia di e tipo straño, pero ora nos drenta kas di Daisynan nos ta lubid'é.
Nos ta kumindá Tanchi Yeye i tio Bob, Daisy su mayornan.
Mesora nos ta kuminsá prepará tur kos pa nos bai kamper. Ami ku Daisy ta sali pa kumpra kos pa kome. Na kaminda mi ta konta Daisy di e shon straño den truk di Wancho.

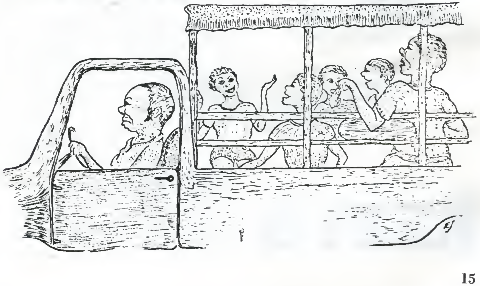
Mei mei di anochi mi a spierta di un zonidu straño. Mi a wak ront den nos tent. Despues mi a disidí di bai afó. Mi a sali, trompeká riba algu . . .
Promé mi a kere ku ta rais di un palu, pero ora mi a wak tabata un homber drumí abou. Mi a lanta Glenn i Juni pa nos disidí kiko nos hasi kuné.
Nos di ku e homber: "Nos ta bai yama polis". "No!", el a rospondé. "Wel un dokter anto". Esei tambe el a ninga. Nos a puntr'é di kon, pero promé ku e por a kontestá Daisy di: "E ta muchu kansá. Lagu'é drumi, mañan nos ta puntr'é".
Daisy no a kaba di hib'é den tent p'e drumi ku tio Bob ta yega. Tio Bob ta konta nos ku polis ta buska un homber ku a hui fo'i hospital. "E ta hopi malu. Algun hende a wet'é den besindario aki. Si bosonan wet'é, korda bin bisami mesora", tio Bob di. "Bon", Daisy a kontest'é.
Nos a bai bek den tent pa pensa kiko nos por hasi. Nos a disidí ku ta mihó nos ban drumi pa mañan nos puntra e homber pa konta nos tur kos.

Su manisé nos a lanta trempran. Ora e homber a lanta, nos a ripará mesora ken e ta: E homber straño di den truk.
Nos a dun'é kofi i el a kuminsá konta: "Mi ta malu, pero mi no tin sen pa paga hospital. Awor mi kompañero di trabou a perde plaka i e sa ku ami mester di sen. E ta kere ku ta ami a hort'é, pero no t'ami. Mi a hui fo'i hospital, pa nan sa ku mi no tin sen pa paga hospital".
"Pero net awor nan ta kere ku abo a hort'é, pasó bo a hui. Mihó bo a keda ei den", mi di.
"Mi no a keda, pasó mi no tin sen pa paga hospital'. Despues el a pidi un kopi di kofi mas.
Di ripiente nos a tende un hende ta kana bin. Nos ta kuri sali, topa ku tio Bob.
"Ki falta bosonan ku bosonan ta kuri sali afó? Ban paden bek. Ta kofi m'a bin bebe seka boso". Tio Bob a drenta, weta e kopi di kofi di e homber. E kopi tabata yen komo ku e no a bebe di dje. "O, bosonan sa ku mi tabata bini". El a kuminsá bebe. Di ripiente el a puntra: "Unda Juni ta?" "Ai e ta drumí ainda", Daisy a bira kontest'é. "E ta lanta un be", Franki a bisa.

Despues di un ratu, tio Bob a lanta: "Mi ta bai laga bosonan, pasa bon. Ah, anto bisa Juni stop ku e ko'i flohonan ei; bis'é lanta pa kaba!"
Ora tio Bob a bai, mi a bai wak patras den e tent pa wak si Juni t'ei. Pero no tabatin niun hende. Riba suela mi a haña un sambechi i un pen. Riba e pen tabatin grabá: A. L. rekuerdo di F. H.
Ta ken ta A. L.? Ta ken ta F. H.? Ta na unda Juni i e homber a bai?

Nos a kuminsa pensa kon nos por haña sa ta ken ta A. L. i F. H. "Korant! E mester ta pará den korant!" Glenn a grita. "Kasi sigur", mi di. "Daisy bai pidi tio Bob fia nos su korant".
"Korant? Pero ki'a pasa ku korant?" Franki a puntra ku un kara suf.
"Stop di hasi ko'i bobo; den dje e nombernan mester ta pará!"
"Ahan, sí, esta kens mi ta no. Kon bin mi no a kai riba e kos ei".
Un ratu despues Daisy a bini ku e korant.
"Pero den korant e nombernan lo no ta pará meskos ku e ta pará riba e pen?" el a puntra.
"Laga nos wak", Glenn di.

Ora nos a habri korant nos a lesa: "Te ainda outoridatnan no por haña A. L. ku aparentemente a horta sen di su doño di trabou, Fernando Henriques"..
Asina nos a haña sa ku F. H. ta nifiká, Fernando Henriques, pero A. L. awor?
"Dios sa ku no ta e homber?! Laga nos ban buska Juni. Podisé e sa na unda e homber ta".
Glenn ku Franki a bai buska den un direkshon i ami ku Daisy a bai un otro un direkshon.

Ora ami a yega tent bek, Glenn i Franki tabat'ei kaba. Nan tabatin un karta di Juni:

Ta Juni, mi a bini i boso no tabat'ei. Mi a bolbe bai. Wardami. Mi ta bini!

Juni.

Nos no a kaba di lesa e karta, ku Juni a yega ku un mucha muhé ku nos no konosé. El a sera nos konosí kuné pa despues konta nos kiko a pas'é.
"Ora tio Bob a bini i boso a kuri sali, mi tabata pa bai boso tras. Pero e homber a kué mi tene i e di: "Boso a yama polis, awor mi ta na peliger. Mi ta haña boso, anto el a forsami bai kuné. El a hibami na un kas ku mi no konosé.
Despues e mucha muhé aki a bin seka mi. E di: "Mi yama Mariela Leonardo. Mi ta biba aki huntu ku mi tio. El a tresebo aki i bisami ku abo lo kontami tur kos. Kontami! Ta kiko a pasa?"
M'a kont'é tur loke mi sa i e ora ei e di ku su tio ta den hopi problema. Mesora nos a disidí di bin seka boso.
Ora nos a yega na tent nos no a weta bosnan. Nos a keda warda. Di ripiente Mariela di: "Hende sa hasi straño no?" Anto el a kontami di un homber bieu band'i su kas. Nunka nan no sa tin sen pero awor el a tende ku nan a haña moda pa ba lanta un snekbar. "Nan?", mi a puntr'é. "Si", e di. "E homber i su yu".
"Hei" mi di. "E kos ei ta straño. Bo sa kiko, laga nos ban bo kas bek pa wak kiko nos por saka'fó". I mi a skibi boso e karta.

Ora ami ku Mariela a yega, nos a skonde den e mondi pegá ku e kas di su bisiña. E kas tabata tur será, pero tog nos por a tende bon kla kiko nan tabata papia. Nos a tende un homber bisa: "Se swa, bo no tin sen anto bo ke bai lanta un snek?"
E otro a sorpondé: "Mi tin sen swa. Tende'ki mano. Bo ta kere mi ta lanta un snek sin sen?
"Bo ke bisami anto na unda b'a haña sen?", e otro di.
"Wel ku un tiki ayudo di shon Alfredo Leonardo. Mi a puntr'é tokante di su trabou i di su bas. Mi a gañ'é ku ta pa mi bai buska trabou, b'a kech?". Djei nan a palabrá pa topa otro atrobe su mañan, sink'or.

SUPERMERKADO
KARNISERIA
MINI DRUGSTORE

EXITO

ta situá na KURA KABAI 24

- Tur klase di komestible na preis barata
- Karniseria ku un gran surtido di karni baka, kabrito i karné
- Nos tin entrega te na kas

PA BO EXITO BISHITA, SUPERMERKADO, KARNISERIA i MINI DRUGSTORE

EXITO

Pa nos tabata basta. Nos a disidí di bin tent bek".
Daisy ta bula bisa: "Ke men ta nan ta e ladronnan antó!"
"Wak, bosnan sa kiko nos ta hasi?", mi di.
"Mañan nos ta bai aya i nos ta kita e yabi di nan outo".
"No, e yabi no por", Franki di. "Wak, asin'aki e kos ei ta bai"...
I nos a traha nos plan.

Mitar di sinku nos tabata kla. Ami ku Daisy tabata kana banda di e kas dje hombernan. Juni i Mariela tambe. Glenn i Franki tabata skondí.
Despues di un ratu e outo a yega. Ami i Daisy a kore bai skonde tras di un boshi di mata. Ora e hombernan a drenta nan kas, Juni i Mariela a bai na e outo, baha su tayer, kaba bin skonde seka nos.
Despues di un ratu un homber a sali afó pa buta algu den e outo. Nos a lanta bai seka e homber: "Mener, mener tin un flet tayer".
"Hei mucha, muf aki'fó, anto no hasi wega ku mi, bon?", el a rospondé, pero pa siguridat el a wak tog. El a manda poko palabra...!
Nos a sigui kana trankil di nos. E momentu ei Glenn i Franki a sali bai seka e homber.
El a pidi nan pa drecha e tayer p'e.

SIMAR-gebouw ook *UW* gebouw

•

Schrijf vandaag in voor uw obligatie!

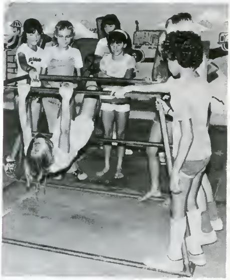
Ora e homber a bai paden bek, Mariela i Juni a drenta Mariela su kas. Ami ku Daisy a kuminsá listra e outo. Glenn a konta nos ku e homber a bisa nan pa yam'é ora nan ta kla, pasobra e ta hunga karta ku su amigu.
Nos a buska tur kaminda den e outo sin haña nada.
Daisy a bai lur den bentana. E hombernan tabata konta bosh'i plaka. Mesora Daisy a bin bisa Juni pa yama polis.

Ora Glenn i Franki a kaba di drecha e tayer nan a bai seka Mariela i Juni.
Na yegada di polis, ami i Daisy so tabata pará banda dje outo i nos a bisa nan ku e hombernan ta paden ainda. Polis a drenta i sali bek sin haña niun hende.
"Tende hobensitunan", polis a bisa rabiá. "Boso no sa ku no por hasi wega ku telefon i sigur no ku polis?"
Di ripiente nos a tende Mariela grita masha duru mes. E polisnan a kore drenta e kas atrobe. Nos nan tras. Mariela i Juni tabata bringa ku dos homber.
E polisnan a kue e hombernan tene i un di e polisnan dí: "Wel, a bira tempu".
Un par di dia despues, nos ku Mariela a bai bishitá su tio Alfredo na hospital. Nos a kont'é tur kos na plaká chikí. Harí el a bisa: "Ta ken di nos no por?"

van het BESTUUR

Vakgroep Lichamelijke Opvoeding

Enige tijd geleden riep het bestuur de leerkrachten lichamelijke opvoeding bijeen om te praten over o.a. de onlangs opgerichte Sportadviesraad.
Een groep mensen heeft op deze oproep gereageerd en uit deze vergadering is naast een reaktie t.a.v. de Sportadviesraad een werkgroep ontstaan met als koordinator de heer Armand Hessels.
Er is sindsdien om de twee weken vergaderd door gymleerkrachten, echter de groep wisselt steeds.
Het streven is een vaste kerngroep te krijgen die de tot nog toe besproken plannen verder uitwerkt.

Er zijn plannen om:
— een congres te organiseren waarbij men in één keer alle mensen die betrokken zijn bij de lichamelijke opvoeding op de scholen bijeen heeft;
— pogingen te ondernemen een mentaliteitsverandering t.a.v. de lichamelijke opvoeding bij ouders én leerkrachten teweeg te brengen. Dit hoopt men te bewerkstelligen door o.a. T.V.-programma's, waarin zowel het sociaal aspekt alswel het fysiek aspekt aan de orde zullen komen;
— deskundigen o.a. (doktoren en fysiotherapeuten) aan het woord te laten;
— in de nabije toekomst een leerplan op te stellen aangepast aan de huidige akkomodatie en het aanwezige materiaal.
E.e.a. zal in de komende vergadering met de Gedeputeerde van Onderwijs — waarbij aanwezig de Gedeputeerde van Sportzaken — besproken worden, omdat wij hopen op samenwerking bij de uitvoering van deze plannen.
Wij hopen dat er leden zijn die het belang zien van een vaste werkgroep die een en ander zal kunnen uitwerken en verwezenlijken. Het verdient allerwege aanbeveling.

GRAWATA

Nos a tende di ladronisia formal di Skol i Komunidat dor di no-miembronan. E asunto aki ta den man di recherche.

●

Olimpiada '80
Merka kier boykoteá e Weganan Olimpiko. No ta nada, China kier boykotea e weganan. No ta nada.
Japon kier boykotea e weganan. No ta nada.
Antiyas kier boykotea e weganan. Bueno, si yega asina lew ku berdaderamente Antiyas kumpli ku su promesa di boykotea e weganan, anto e ora si nan por wel di stop e weganan.

●

Na Merka Hank Aaron a pega un kantidat di "homerun".
Na Surinam su tokayo Henck Arron a pega tambe un kantidat . . . di barku.

●

Na Inglatera nan ta regala tur atleta ku no partisipa na e Olimpiada di Mosku un medaya di oro. Miho nan hasi esaki na Antiyas tambe, sikiera asina nos por yega na gana un medaya di oro.

●

Mala suerte of rabia?
Ta instala un Sportcommissie; nos t'afo.
Ta instala un Verkeerscommissie; nos t'afo.
Ta instala un BBO-Woordenschatcommissie; nos t'afo.
Ta mala swerte nos tin of ta rabia nan tin riba nos sindikato.

●

E reportahe di Karnaval di Aruba si tabata na multikolor. Un rato tur kos tabata berde, un rato blow, un rato gel, un rato kora, un rato preto ets. Bunita Tele-Aruba, sigi asina.

●

Nan di ku e fakultat di "Bedrijfskunde" na Universiteit di Antias ta manera un blas yená yen-yen. E ta mustra gran kos, pero e ta un tutu.

●

ATIA ta mira Cubanonan bahando na Palm Beach si nos deskuida nos defensa despues di independensia. Komosifuera ku e par di "mariniertjes" ku tin na Savaneta si por stop nan si nan disidi di hasié awor . . .

●

Tur hende ta puntra nan mes den e dianan aki kuanto a kosta pa hasi di un enemigo un aliado. Hundreds of thousands by Chance, Claude???

●

Gobierno Sentral a haya un karta for di Las Vegas bisando nan ku si nan laga Wathey na pas, e firmante lo konsidera esaki komo un fabor personal. Firma: Don Corleone, Capo di tuti Capi!!!

●

A bira tempo pa kibra e spenderatnan ront di e direktiva di SAC.

●

Jos a gusta un sierto artikulo di dje di Karnaval asina hopi ku el a disidi di publiké dos dia tras di otro. Di relato di karnaval mes nada.

el Globo ARUBA

NASSAUSTRAAT 70
TEL. 22900

SONY TRINITRON
KLEUREN TV
alle maten met of zonder
afstandsbediening

SONY BETAMAX VIDEO
RECORDER SL-8600

Si bo ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat, yena e formulario aki bou i mandé mas pronto posibel pa nos na e sigiente adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAUMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA

Nos ta suplikabo pa manda bo check huntu ku e formulario.
Tambe ta posibel pa depositá e suma riba nos kuenta bankario: A.B.N. nr. 31.47.886.

Si, mi ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat pa e prèis di:

☐	*Antiyas:*	*NAf. 19,— pa 10 numero*
☐	*Hulanda:*	*NAf. 19,— pa 10 numero (ku bapor), ku avion NAf. 32,—*
☐	*Otro paisnan:*	*NAf. 20,— pa 10 numero*

(Por fabor, marke un x den loke ta aplikable pa bo).

NOMBER: . . . .

ADRES: . . . .

Por fabor, sea asina bon di NO manda paga via postwissel.

Adhuntu mi ta
☐ *manda un check*
☐ *depositá e suma riba boso kuenta bankaric*

Firma . . . .

Something Special

ENNIAGEBOUW
TEL. 24012

Stoffen voor alle gelegenheden

Ook voor kinderen de bekende HOLLY HOBBIE *stoffen*

Gordijnstoffen

Alle benodigdheden voor het naaien van kledingstukken

CASA COMERCIAL ARUBA

Ta ofrese e surtido di muebles mas bunita y mas ekonomiko di Aruba. Bin mira y konvense bo mes!

•

Pa tur sorto di matras di kalidad na preisnan inkreiblemente abao:

SLEEP COMFORT MATTRESS COMPANY

Nos ta buska bo matras biew, furé y tresé bèk den un dia.

•

Bishita nos showroom na Druivenstraat 2 of yama telefon 24405-22709.

Si bo ta traha, renobá of drecha kualkier edifisio: mira promé na e firma ku tin e surtido di mas grandi:

Bouwmaatschappij Aruba n.v.

bma

BOUWMAATSCHAPPIJ
ARUBA N.V.

Druivenstraat 10 - Dakota
Tel. 21275

ABN Bank

Goede service in moderne sfeer

PA SKOL, OFISINA Y TEMPO LIBER !!!

samsom ARUBA N.V.

- ★ Schoolbehoeften en leermiddelen
- ★ Teken- en schrijfartikelen
- ★ Tekenpapier, schetsboeken
- ★ Boeken voor studie en ontspanning
- ★ Handenarbeidartikelen
- ★ Kantoorartikelen
- ★ Speelgoed
- ★ EN NOG VEEL MEER . . . . bij

- ★ *Rustig winkelen*
- ★ *Prettige sfeer*
- ★ *Voldoende parkeerruimte*
- ★ *Redelijke prijzen*
- ★ *Goede kwaliteit*

samsom ARUBA N.V.

L. G. SMITH BOULEVARD 126, ORANJESTAD, TEL. 24787